

**Łucja Kaprałska**

**AGH - Akademia Górniczo-Hutnicza im. St. Staszica w Krakowie**

e-mail: lkapral@agh.edu.pl

## **„Nasze Strony”. Ojczyzna prywatna i ideologiczna na portalach polskich emigrantów w Wielkiej Brytanii**

### ABSTRAKT

Artykuł dotyczy odzwierciedlenia w sieci stosunku współczesnych polskich emigrantów w Wielkiej Brytanii do obecnego miejsca zamieszkania - „zagranicznej ojczyzny” i ojczyzny pozostawionej - nazwanej za Stanisławem Ossowskim ojczyzną ideologiczną. Celem pracy jest zbadanie, jak w licznych portalach i stronach WWW oraz na Facebooku obecne są treści poświęcone jednej i drugiej przestrzeni, istotnej dla tożsamości i codziennych doświadczeń emigrantów. Artykuł odwołuje się do wyżej wspomnianego pojęcia ojczyzny prywatnej i ojczyzny ideologicznej, jak również więzi nawykowej i ideologicznej. Tłem rozważań jest polskie wychodźstwo do Wielkiej Brytanii w okresie poakcesyjnym, tj. po roku 2004, w tym - relacje emigrantów z Polską zachodzące za pomocą internetu. Materiał badawczy stanowią wybrane w drodze doboru celowego strony WWW polskich emigrantów zamieszkujących wschodnią Anglię.

SŁOWA KLUCZOWE: ojczyzna ideologiczna, ojczyzna prywatna, diaspora, migracje, internet

### **Wstęp<sup>1</sup>**

Migracje są zjawiskiem towarzyszącym ludzkości od zawsze. Jednostki i całe zbiorowości przemieszczają się dobrowolnie lub pod przymusem, czy też w szczególnych przypadkach są deportowane przez innych. Jako przedmiot badań migracje obecne są w nauce od dawna - w polskich badaniach historycznych czy literaturoznawstwie na przykład prowadzono badania nad Wielką Emigracją z przełomu XVIII i XIX wieku. W socjologii jako przedmiot badania nad migracjami zintensyfikowano w drugiej dekadzie XX wieku, co dobrze ilustruje praca Floriana Znanieckiego i Williama Thomasa *The Polish Peasant in Europe and America*

<sup>1</sup> Artykuł niniejszy został złożony do wydawnictwa jesienią 2015 i ukazuje stan spraw na ten moment. W związku z Brexitem z pewnością uległ on zmianie. Również literatura wykorzystana w pracy nie uwzględnia pozycji dot. emigracji w UK, które ukazały się po tym czasie.

wydana w latach 1918- 1920 w USA<sup>2</sup>. Tym, co dla niniejszego opracowania jest ważne w odniesieniu do powyższego dzieła, jest stanowiąca obiekt badań epistolografia, będąca dowodem ciągłego podtrzymywania kontaktu z pozostawioną ojczyzną, podobnie jak dziś czynią to migranci, używając innych środków komunikowania. To zagadnienie stanowi przedmiot niniejszej pracy. Jej celem jest analiza stosunku emigrantów do kraju pochodzenia i kraju osiedlenia w świetle ich aktywności w sieci. W pracy przywoływane są koncepcje ojczyzny prywatnej i ojczyzny ideologicznej. Terminy te zostały wprowadzone do nauk społecznych przez Stanisława Ossowskiego w jego wydanej w 1946 roku pracy *Analiza socjologiczna pojęcia ojczyzna*<sup>3</sup>. Prywatna ojczyzna to miejsce, z którym człowiek jest związany poprzez stałą w nim obecność, jest to obszar, do którego jednostka ma osobisty stosunek pełen emocji i darzy go sentymentem. Ojczyzna ideologiczna to ziemia moich przodków, to kraj, z którym się jednostka identyfikuje. Jest to ziemia mojego narodu. Z każdym typem ojczyzny łączą jednostkę inne więzi. Więź nawykowa to związek z ojczyzną prywatną, daną jednostce w jej codziennym doświadczeniu.

„Więź nawykowa łączyła Władysława Mickiewicza z krajem nad Sekwaną i Loarą, a więź ideologiczna - z krajem nad Wisłą. Więź nawykowa łączyła Galicjanina sprzed roku 1914 z Wiedniem, a więź ideologiczna - z Warszawą. Poznańczyk z tamtych czasów mógł być silnie związany nawykowo z Niemcami, chociaż ideologia narodowa wiązała go z Mazowszem i Małopolską, a odpychała od łatwo dostępnych terenów leżących poza zachodnimi rubieżami jego ideologicznej ojczyzny. Oczywiście, ta dwoistość dotyczyć może nie tylko kraju, ale również obyczajów i wszelkich wartości kulturalnych”<sup>4</sup>.

Stanisław Ossowski odnosi pojęcie ojczyzny prywatnej do miejsca urodzenia i trwałych doświadczeń jednostki związanych z życiem na tym obszarze. Nie zaprzecza jednak, że wobec miejsc, w których znajdujemy się na emigracji, jednostki również odczuwają sentyment i przywiązanie spowodowane codziennymi pozytywnymi doświadczeniami. Odnosząc powyższe terminy do sytuacji emigrantów, warto zadać pytanie, jaki jest ich stosunek do nowej i starej ojczyzny. Czy nowy kraj - miejsce osiedlenia stał się dla nich swojskim terenem, „małą ojczyzną”? Czy w ogóle w globalnym świecie możemy mówić o tych dwóch typach ojczyzn i przywiązania do niej, wobec częstej zmiany krajów osiedlenia, zjawiska transnarodowości, migracji czasowych, wahadłowego przemieszczania się pomiędzy krajem pochodzenia a krajem zarobkowania? Emigracja w obecnych czasach przestaje być decyzją „na zawsze”. Tanie linie lotnicze, otwarte granice,

---

<sup>2</sup> F. Znaniecki, W. Thomas, *The Polish Peasant in Europe and America*, Boston 1918–1920, wyd. polskie *Chłop polski w Europie i Ameryce*, Warszawa 1976, t. 1-5.

<sup>3</sup> S. Ossowski, *Analiza socjologiczna pojęcia ojczyzna*, „Biblioteczka Myśli Współczesnej” nr 4, Łódź 1946. cytaty w niniejszej pracy pochodzą z przedruku powyższego artykułu w dziele *O ojczyźnie i narodzie*, Warszawa 1984.

<sup>4</sup> Tamże, s. 16-46.

ciągły przepływ ludzi pomiędzy krajami kreują odmienne postawy niż w przypadku migracji XIX-wiecznych czy powojennych, osłabiając ostateczność wyborów emigrantów. „Wyjechałem ot tak... i nie jestem emigrantem” lub - „jestem Polakiem mieszkającym w Londynie” mówią współcześni migranci, co wskazuje na kształtowanie się nowego typu tożsamości kosmopolitycznej<sup>5</sup>. Jak zatem przedstawia się przywiązanie do ojczyzny i ewentualne poczucie lokalności w kraju osiedlenia? Powyższe zagadnienia zostaną sprawdzone w odniesieniu do polskiej społeczności emigrantów w Wielkiej Brytanii. Przedmiotem badania będą wybrane emigranckie strony WWW.

## Charakterystyka współczesnej polskiej emigracji w Anglii

Pojęcie migracji odnosi się do fizycznego przemieszczania się ludzi, połączonego ze względnie trwałą zmianą miejsca pobytu. Tak więc „Migracja jest to względnie trwała zmiana miejsca pobytu jednostek i grup w ramach określonej przestrzeni”<sup>6</sup>. Powody migracji w świetle literatury są dwojakiego rodzaju - dobrowolne i przymusowe. Przymusowe migracje powodowane są przez czynniki polityczne, religijne, głównie wojny i prześladowania o jedno - lub wieloczynnikowym podłożu. Wśród głównych powodów dobrowolnej migracji można wskazać cztery kategorie, które motywują do wyjazdu. Są to: polepszenie warunków życia i sytuacji ekonomicznej, własne ambicje i niezadowolenie z obecnej sytuacji (chęć znalezienia lepszej pracy), nadzieja na lepszą przyszłość dla swoich dzieci, w końcu chęć przeżycia przygody, sprawdzenia się w nowym środowisku. Krystyna Slany wyróżnia następujące czynniki wpływające na decyzję o migracji: strategie indywidualne (własne powody potencjalnego migranta), strategie mikrostrukturalne (dobrostan/dobrobyt rodziny) i uwarunkowania makrostrukturalne (sytuacja w kraju, rynek pracy itp.)<sup>7</sup>.

Jak wynika z danych, ponad 2,2 mln opuściło Polskę od czasu naszego wejścia do Unii, czyli od roku 2004<sup>8</sup>. W chwili obecnej najwięcej polskich emigrantów żyje w Wielkiej Brytanii - 650 tys., oraz w Niemczech - 560 tys. Inne kraje osiedlenia to: Irlandia - 115 tys., Holandia- 103 tys., 71 tys. - Norwegia. Społeczność polska w Wielkiej Brytanii jest w zasadzie czwartą falą emigrantów z Polski w tym kraju: po XIX-wiecznej, po II wojnie światowej, tzw. solidarnościowej i obecnej - ekonomicznej. Nazywana jest emigracją 2.0 - poprzez nawiązanie do Web 2.0, by

---

<sup>5</sup> M. Garapich, *Wyjechałem, ot tak... I nie jestem emigrantem. Polski dominujący dyskurs migracyjny i jego kontestacje na przykładzie Wielkiej Brytanii*, „Przegląd Polonijny - Studia Migracyjne” 2009, vol. 4, s. 41.

<sup>6</sup> H. Kubiak, K. Slany, *Migracje*, [w:] *Encyklopedia socjologii*, Warszawa 1999, t. 2, s. 244.

<sup>7</sup> K. Slany, *Gotowość wyjazdowa Polaków. Portret demograficzny i psychospołeczny potencjalnego i faktycznego migranta*, [w:] *Orientacja emigracyjna Polaków*, K. Slany (red.), Kraków 1995, s. 70–88.

<sup>8</sup> por. A. Bobrowska, *Migracje Polaków po przystąpieniu do Unii Europejskiej*, „Colloquium Wydziału Nauk Humanistycznych i Społecznych AMW” 2013, nr 2, s. 53.

odróżnić ją od wcześniejszych fal emigracyjnych, jak również podkreślić zakorzenienie w świecie internetu, zwłaszcza używanie go w relacjach z rodziną w Polsce<sup>9</sup>. Co powoduje, że właśnie UK zasiedliło tak wielu Polaków? By odpowiedzieć na to pytanie, warto sprawdzić, jakie cechy potencjalnego miejsca osiedlenia są brane pod uwagę w procesach decyzyjnych. Według cytowanej Krystyny Slany są to dobre zarobki, porządek w kraju, życzliwość, szansa na lepsze życie dla dzieci, poczucie stabilizacji i bezpieczeństwa, ogólnie dobry klimat społeczny<sup>10</sup>. Wielka Brytania, od lat 60. ubiegłego wieku przyjmująca migrantów, mająca jedną z najlepiej rozwijających się gospodarek europejskich, te właśnie cechy posiada. Ważna jest także otwarta polityka migracyjna kraju, łatwość zdobycia pracy. To wszystko składa się na fakt, że według danych Polacy stanowią najliczniejszą grupę narodowościową emigrantów w Anglii spośród nowo przyjętych krajów Unii.

Jakie są cechy demospołeczne polskiego emigranta? W świetle badań polskiej administracji rządowej emigrantem jest osoba młoda, częściej mężczyzna, wiek 18-34/37 lat; miejsce zamieszkania w Polsce to regiony słabiej zurbanizowane, o wyższym poziomie bezrobocia, słabym przemyśle (województwa: podlaskie, małopolskie, podkarpackie); miejscem docelowym w kraju nowego osiedlenia są tak duże ośrodki, jak i regiony od nich oddalone. Ponadto emigranci często są kolejnym elementem w łańcuchu migracyjnym, wyjeżdżając do miejsc „oswojonych” przez innych emigrantów z ich miejscowości, często - z rodziny. Wskutek tego nie są pionierami w nowym miejscu, lecz dołączają do istniejących już sieci migracyjnych, podtrzymując odrębność i swoją kulturę. Jeśli chodzi o status rodzinny, są to często osoby bezdzietne, co daje większą swobodę w przemieszczaniu, stosunkowo dobrze wykształcone, ze znajomością języka angielskiego. Z kolei jeśli chodzi o charakter zatrudnienia, polski emigrant realizuje dwa warianty, wypełniając luki na rynku pracy kraju przyjmującego: podejmuje prace, które nie wymagają zbyt wysokich kwalifikacji (rolnictwo, prace domowe, budownictwo, gastronomia: kelner, kucharz, opiekunka dzieci, osób starszych), ale także przyjmuje pracę o szczególnych wymaganiach, wąsko wyspecjalizowaną (np. dentysta, chirurg klatki piersiowej, anestezjolog, glazurnik, masażysta, informatyk). Polska stanowi stały punkt odniesienia dla emigrantów, co widoczne jest w transferze środków finansowych do kraju (jest to słabnący strumień)<sup>11</sup>.

W ostatnich latach zaistniały nowe zjawiska modyfikujące ten obraz - migracje uległy feminizacji. Coraz częściej wyjeżdżają kobiety, co rodzi nowe zjawiska, np. macierzyństwo na odległość. Kolejna zmiana to wyjazdy rodzinne lub

---

<sup>9</sup> I. Leonowicz-Bukała, *E-migracja 2.0. Internet jako przedmiot badań migracyjnych*, „Kwartalnik Internetowy Komunikacja Społeczna”, 2013, nr 3, s.57, [www.komunikacjaSpoeczna.edu.pl](http://www.komunikacjaSpoeczna.edu.pl) (20.11.2015).

<sup>10</sup> K. Slany, *Gotowość wyjazdowa Polaków...*, op. cit., s. 78.

<sup>11</sup> Ministerstwo Gospodarki, *Wpływ emigracji zarobkowej na gospodarkę Polski*, Warszawa 2007, s. 10. [portal.ngo.pl/files/1bezbobocie.org.pl/.../migracjeRaport\\_mgip.pdf](http://portal.ngo.pl/files/1bezbobocie.org.pl/.../migracjeRaport_mgip.pdf) (15 XI 2015).

ściągnięcie rodzin po podjęciu decyzji o stałym osiedleniu w kraju przyjmującym. Stałym elementem są tzw. praktyki transnarodowe - kontakty z krajem pochodzenia, transfery środków finansowych, czasowa opieka nad rodzicami, tzw. migracje wahadłowe. Jak wynika z danych *Diagnozy Społecznej 2015*, 23,7 procent z tych, którzy obecnie chcieliby emigrować (liczba chętnych na rok 2015 wynosi 7%), widzi Wielką Brytanię jako kraj docelowy. Jest to wysoki wskaźnik popularności kraju docelowego - wyżej plasują się tylko Niemcy - 39,9% wskazań<sup>12</sup>.

## Polscy imigranci w Wielkiej Brytanii i internet

Nawiązując do powyższych rozważań, warto zwrócić uwagę na dwa czynniki dodatkowo charakteryzujące emigrantów z Polski. Po pierwsze są to ludzie młodzi. Czynnikiem ten ma istotne znaczenie, jeśli chodzi o niniejsze rozważania. W świetle badań, w tej grupie - osób w wieku 18-37 lat odsetek użytkowników internetu jest bardzo wysoki. Jak wynika z badań na reprezentatywnej próbie Polaków *Diagnoza 2013*, w grupie wiekowej 16-24 lata wynosi on 96%, w grupie 25-34 lata 88,4%, a wśród osób w wieku 35-44 lata 82,7%<sup>13</sup>. Można założyć, że grupa emigrująca nie odstaje od reszty społeczeństwa, jeśli chodzi o użytkowanie internetu. Drugą godną odnotowania cechą polskiej migracji to silne więzi z rodziną i krajem pochodzenia. Czynnikiem pozwalającym podtrzymywać kontakt z krajem stają się nowe media, przede wszystkim - telefon komórkowy i internet. Na ten aspekt relacji i więzi z krajem pochodzenia zwracano uwagę jeszcze w okresie przedakcesyjnym, pisząc np. o słuchaniu przez emigrantów polskich stacji radiowych obecnych w sieci:

„Są to zarówno bardzo znane stacje, jak Trójka, RMF FM, Radio Zet, Radio Maryja, ale też wiele mniejszych, regionalnych stacji. Co ciekawe, te ostatnie są bardzo chętnie słuchane przez Polaków pochodzących z danych regionów. Jest to swoisty rodzaj utrzymywania z Polonią więzi kulturowej w skali mikro, więzi nie tylko w obszarze kultury narodowej, ale kultury lokalnej i sublokalnej (...) multimedialność i interaktywność cyber-radia (dostępne zdjęcia twórców i pomieszczeń radia, czaty, fora i poczta umożliwiająca kontakt z twórcami i innymi słuchaczami), to dodatkowe elementy umacniające więzi kulturowe z narodem i integrujące Polonię z Polakami w kraju”<sup>14</sup>.

---

<sup>12</sup> J. Czaplinski i in., *Diagnoza Społeczna 2015*, s. 48-50, [pts.stat.gov.pl/download/gfx/.../ds2015\\_konferencja\\_16.09.2015.pdf](http://pts.stat.gov.pl/download/gfx/.../ds2015_konferencja_16.09.2015.pdf) (dostęp: 11 XI 2015).

<sup>13</sup> D. Batorski, *Polacy wobec technologii cyfrowych: Uwarunkowania dostępności i sposobów korzystania*, [w:] *Diagnoza społeczna 2013. Warunki i jakość życia Polaków*, J. Czapiński, T. Panek (red.), „Contemporary Economics”, 2013, nr 7 s. 317-341.

<sup>14</sup> M. Kozioł, *Polskie Cyber radio. Rola "nowych mediów" w cementowaniu więzi między Polonią a ojczyzną*, [w:] *Humanista w cyberprzestrzeni*, W. Godzic (red.), Kraków 1999, s. 29-36.

Anna Bąk na podstawie swoich badań wśród brytyjskiej nowej polskiej migracji stwierdziła, że internet jest bardzo popularny ze względu na możliwość różnorodnego kontaktu z rodziną. Najpopularniejszymi sposobami użytkowania sieci w celach komunikacji z krajem są komunikatory typu Gadu-Gadu, które pozwalają na komunikację w czasie rzeczywistym i są tanie. Na drugim miejscu znajdują się maile, mniejszą popularnością cieszą się blogi, listy tradycyjne, portale społecznościowe<sup>15</sup>.

Dogłębna analiza roli internetu w tworzeniu więzi pomiędzy imigrantami w kraju osiedlenia i podtrzymywaniu relacji z krajem pochodzenia, jak również przegląd kluczowych funkcji, jakie internet w społecznościach emigrantów pełni, zawarta jest w książce Stefana Marcinkiewicza *Internet w procesach migracyjnych na przykładzie polskich migrantów w Irlandii. Studium etnograficzne*<sup>16</sup>.

Ta praca, podobnie jak zdecydowana większość artykułów dotyczących tego zagadnienia, potwierdza przydatność internetu tak w utrzymywaniu relacji z rodziną, jak i krajem pochodzenia, w tym - istotność jego roli w podtrzymywaniu tożsamości narodowej. Szczególnym zainteresowaniem badaczy cieszą się zagadnienia dotyczące więziotwórczej roli sieci, tworzenie emigranckich wirtualnych wspólnot w kraju osiedlenia, ale także - podtrzymywanie tożsamości narodowej emigrantów poprzez wirtualne kontakty z kulturą i życiem kraju<sup>17</sup>.

Podobne tematy spotykać można w pracach badaczy zagranicznych. A. Bobek z Trinity College z Dublina pisze w swoim artykule *Migracja jako kryzys więzi społecznej? Na przykładzie Wielkiej Brytanii i Irlandii* o podtrzymywaniu kontaktu i transformacji raczej niż rzeczywistym osłabieniu kontaktów z ojczyzną. Autorka przytacza także badania irlandzkie na temat poakcesyjnych migrantów z nowych krajów członkowskich w Wielkiej Brytanii, z których wynika, iż obecnie emigranci są „o jedno kliknięcie myszki bliżej rodziny”. Jak pisze w podsumowaniu: „Niezależnie jednak od charakteru tych sieci, nie ulega wątpliwości, że przy jednoczesnym osłabieniu więzi z bliskimi w kraju pochodzenia, migracja niekoniecznie musi wiązać się z izolacją społeczną oraz kryzysem więzi”<sup>18</sup>.

---

<sup>15</sup> A. Bąk, *Komunikacja polskich emigrantów z rodziną za pomocą Internetu*, [w:] *Całe życie w Sieci*, B. Szmigielska (red.), Kraków 2008, s. 205-240.

<sup>16</sup> S. Marcinkiewicz, *Internet w procesach migracyjnych na przykładzie polskich migrantów w Irlandii. Studium etnograficzne*, Olsztyn 2014.

<sup>17</sup> Polskie badania, które warto przytoczyć, to np. K. Blicharz, *E-migracja. Polonia brytyjska w wirtualnej Sieci*, [w:] *Agora czy Hyde Park. Internet jako przestrzeń społeczna grup mniejszościowych*, Ł. Kaprańska (red.) Kraków 2010, s. 94-104; J. Chwastyk-Kowalczyk, *Polskie portale internetowe oraz tygodniki w wersji elektronicznej na Wyspach Brytyjskich i w Irlandii*, „Media i Społeczeństwo”, 2011, nr 1, s. 56-65. [www.mediaispoleczenstwo.ath.bielsko.pl](http://www.mediaispoleczenstwo.ath.bielsko.pl) (15 XI 2015), I. Leonowicz-Bukała, *E-migracja 2.0. Internet jako przedmiot badań migracyjnych*, „Kwartalnik Internetowy Komunikacja Społeczna”, 2013, nr 3, s. 57-71. [www.komunikacjaspoleczna.edu.pl](http://www.komunikacjaspoleczna.edu.pl) (20 XI 2015), P. Siuda, *Wirtualna komunikacja z własnym narodem, czyli rola Internetu w podtrzymywaniu tożsamości narodowej emigrantów*, [w:] *Komunikacja społeczna w świecie wirtualnym*, M. Wawrzak-Chodaczek (red.), Wrocław 2008, s. 125-140.

<sup>18</sup> A. Bobek, *Migracja jako kryzys więzi społecznej? Na przykładzie Wielkiej Brytanii i Irlandii*, s. 1-16,

## Lokalność i ojczyzna na portalach polskich emigrantów we wschodniej Anglii

W celu realizacji zamiarów badawczych niniejszego artykułu poddano analizie aktywność sieciową Polaków zamieszkujących wschodnie obszary Wielkiej Brytanii. Wybór tej próby podyktowany był faktem, że ta grupa rzadziej pojawia się w badaniach dotyczących polskich emigrantów. Jak wynika z danych brytyjskiego spisu powszechnego 2011 (*National Census 2011*), na obszarze tym znajduje się 62 tys. Polaków. Na terenie miast Peterborough, Cambridge, Bedford jest ok. 13 tys. emigrantów z Polski, w tym w Peterborough 8203, w Cambridge 8388, a w Bedford 3199 osób polskiego pochodzenia<sup>19</sup>.

Drogą kwerendy internetowej celowej znalezione zostały portale prowadzone przez i dla emigrantów z Polski. Najczęściej były to strony WWW odnoszące się do polskich społeczności w ośrodkach miejskich wschodniej Anglii, stąd też w tytule strony pojawiały się nazwy miast. Poniżej zbiorcze zestawienie najbardziej typowych stron.

Tab. 2. Wybrane strony WWW Polaków we wschodniej Anglii

Adres strony WWW	Hasło strony	Zakładki tematyczne	Profil na Facebooku
bedfordpl.com	„Polacy w Bedford”	Strona Główna, Ogłoszenia, Czytelnia, Forum, Kontakt	www.facebook.com/polskieradiobedford/ www.facebook.com/addbedford.bedford
www.peterboroughpl.com	„Twoja Lepsza Strona”	Strona Główna, Ogłoszenia, Czytelnia, Forum, Kontakt	www.facebook.com/peterborough.pl.3
www.huntingdon.pl	„Forum dyskusyjne Polaków w Huntingdon, Cambridgeshire, United Kingdom”	Praca, Dam pracę, Ogłoszenia	www.facebook.com/huntingdonpl,
www.polakwnorthampton.pl	Polish Websites for Polish People	Zakładki: O Northampton, Mieszkamy, Pracujemy, Odpoczywamy, Załatwiamy, Kupujemy, Uczymy się, Klub Polski, Polska Parafia, Polski Klub AA	
www.facebook.com/Moje-Wellingborough	Oficjalna strona Polaków z Wellingborough	Strona nieaktywna od 2012	brak

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wybranych stron internetowych (19.11.2015.)

Przedstawione domeny mają stosunkowo podobny wygląd, ofertę i funkcje. Niektóre z nich istnieją jako samodzielne, inne społeczności organizują się na Facebooku, są dwujęzyczne, odnoszą się do spraw tak lokalnych, jak i polskich

<http://www.euroemigranci.pl/dokumentacja.html> (29.11.2015).

<sup>19</sup> <http://naszaintegracja.org/inwazja/zycie-w-wielkiej-brytanii/polacy-w-wielkiej-brytanii-census-2011> (19.11.2015).

w sensie informacji o niektórych wydarzeniach z kraju. Podobnie jak inne strony WWW prowadzone przez społeczności emigranckie oferują informację, pomoc, pełnią funkcje integracyjne, wspierają w kłopotach np. Polski Klub AA. Budują pomost pomiędzy krajem osiedlenia i pochodzenia poprzez artykuły dotyczące Wielkiej Brytanii, najbliższych miast i regionów wokół miejsca zamieszkania, polskiej społeczności emigranckiej tak lokalnej, jak i Polaków w Anglii (przedruki z innych emigranckich portali i gazet), Polski jako ojczyzny. Te ostatnie to informacje dotyczące ważnych spraw mających miejsce w Polsce, np. wybory, wezwania do pomocy (np. „Szlachetna Paczka” 2015). Zdecydowana większość informacji na wymienionych stronach WWW ma charakter użytkowy, jest zorientowana na pomoc dla rodaków i jest miejscem wymiany poglądów. Można uzyskać informację o pracy, wolnym miejscu w pokoju lub mieszkaniu, najtańszym środku transportu do Polski, ale także o wydarzeniach kulturalnych, tak lokalnych, jak i organizowanych przez miejscowych Polaków (np. organizacji Polskiego Dnia czy koncertach polskich zespołów w Anglii).

Istnieją jednak miejsca sieciowe prowadzone przez polskich emigrantów, które wychodzą poza analizowany powyżej schemat. Jedną z nich jest <http://www.wyspacambridge.co.uk> - Polonia i Polacy w Cambridge oraz jej wersja na Facebooku: <https://www.facebook.com/wyspacambridge><sup>20</sup>. Strona WWW jest podobna w treści i formie do omówionych miejsc sieciowych; zakładki odnoszą się do następujących tematów: Tu i teraz (aktualności), Teatr Kleks (dla dzieci), Biblioteka, Dom Polonii, Msze, Sklepy (3), Firmy (adresy 16 polskich firm), Radio. Grupą docelową są mieszkający w Cambridge Polacy, strona ma bardzo użytkowy charakter, jedynym novum jest istnienie radia internetowego oraz podcastów oferujących zarchiwizowane audycje. Nie istnieje forum, strona pozbawiona jest funkcji komunikacji dwustronnej i integracji.

Jej odpowiednik na Facebooku <https://www.facebook.com/wyspacambridge> jest znacznie ciekawszy, jeśli chodzi o interesujące nas treści. Tym, co uderza czytelnika i widza tego miejsca, jest duża liczba odniesień do Polski w zakładce „Oś czasu”. Są to nie tylko aktualne informacje, ale duża liczba wpisów dotyczących historii kraju. I tak są tam obecne liczne upamiętnienia wydarzeń historycznych, na przykład:

„Uwaga: 1 września, powinniśmy świętować wielkie polskie zwycięstwo! To właśnie dziś mija 1000 lat, kiedy armia cesarza Henryka II Świętego została rozbita przez piechotę Bolesława Chrobrego. Dokładne miejsce bitwy nie jest znane, ale wszystko wskazuje, że bitwa miała miejsce na mokradłach między Przemkowem a Szprotawą. To właśnie tam, na przemkowskich mokradłach wojska niemieckie budowały pośpiesznie most, który umożliwiłyby ucieczkę cesarza przed polskim Księciem .....” (wpis z 2 września 2015).

---

<sup>20</sup> <http://www.wyspacambridge.co.uk/> oraz jej wersja na Facebooku. <https://www.facebook.com/wyspacambridge> (29.11.2015).



„Godzina W 71 Rocznica Powstania Warszawskiego Pamiętajmy!”(wpis z 1 sierpnia 2015).

„71 lat temu, w dniu 18 maja 1944 roku 2. Korpus Polski pod dowództwem gen. Władysława Andersa zdobył Monte Cassino” (wpis z 18 maja 2015).

„95 lat temu pod Warszawą Wojsko Polskie rozgromiło bolszewików. Bitwa ta nie tylko zmieniła losy wojny polsko-bolszewickiej, ale także uratowała Europę przed widmem komunizmu” (wpis z 15 sierpnia 2015).

Informacje te są opatrzone infografiką, fotografiami dzieł malarskich odnoszących się do wspomnianych wydarzeń, jak również linkami do innych portali (np. Wirtualna Polonia), o podobnym charakterze, prezentujących historię Polski. Obecne są także postawy obronne wobec interesów polskich, np. wpis „Brytyjska prasa znowu pisze o polskich obozach” (po kliknięciu na link ukazuje się historia skutecznej walki z tym faktem dziennikarskim, możliwa dzięki czujnej postawie internautów - wpis z 13 sierpnia 2015).

Inny wpis, z 12 sierpnia 2015, będący linkiem do oryginału ze strony Londynek.net:

„Kto pobiera najwięcej zasiłków? Mity o imigracji obalone”.

„Nie do końca trafne są także zarzuty, iż osoby z zagranicy przyjeżdżają na Wyspy, by żyć tutaj z zasiłków socjalnych. Agencja Bloomberg podaje, iż 93 procent osób pobierających tego typu świadczenia to Brytyjczycy...”.

Kolejny kontekst tej strony facebookowej to zachęta do zorganizowanej integracji wokół polskości:

„Chciałbym poinformować że są prowadzone działania w celu założenia oddziału ruchu narodowego w Cambridge/shire. Zastanów się czy chciałbyś pomóc w budowie struktur, działaniem na rzecz ojczyzny i lokalnej polskiej społeczności na emigracji, Szczytny cel nie wymagający więcej niż godziny tygodniowo na spotkanie (wstępnie;) (...).” (wpis z dnia 12 lipca 2015)

Także na tej stronie można znaleźć link przesłany przez użytkownika:

„....w Swindon, na zachód od Londynu, można poczuć się prawie jak w naszym kraju. A to za sprawą nazw ulic, które są typowo polskimi nazwami. Władze Swindon nadały ulicom polskie nazwy w celu zaakcentowania obecności polskiej społeczności w tym mieście. Sami zobaczcie”.

Towarzyszą temu zdjęcia ulic z polskimi nazwami, takimi jak Rysy Court, Dolina Road, Mazurek Way, Kopernik Road i inne. Jak się okazuje, Swindon było miejscem osiedlenia wojennych emigrantów i żołnierzy po II wojnie światowej i to

na ich cześć pozostały te nazwy<sup>21</sup>.

Analizowana strona z Facebooka jest przykładem podtrzymywania ciągłości z ideologiczną ojczyzną. Jej historia, kultura, działania na jej rzecz, w tym propozycje organizacyjne zmierzające do tworzenia organizacji etnicznych, są dla użytkowników tej strony bardzo ważne. Można tu zauważyć tzw. wzmożone poczucie narodowe, charakterystyczne dla mniejszości lub osób pozostających na emigracji. Wpisy są w języku polskim, są dla swoich i dotyczą spraw wewnętrznych emigracji. Sieć jest wykorzystywana do promocji kultury kraju pochodzenia, obrony interesów, podtrzymywania tożsamości narodowej. Jest to cecha charakterystyczna dla współczesnych diaspor, które wykorzystują internet do wirtualnej łączności z własnym narodem<sup>22</sup>.

Inny charakter ma kolejna z pozyskanych wskutek kwerendy stron: „Nasze strony. Polish Local Newspaper in East England”. Jest ona cyfrową wersją gazety o tym samym tytule. Gazeta działa od roku 2010 (tak wynika z zamieszczonych w archiwum 118 numerów). Początkowo ukazywała się jako tygodnik, by następnie stać się gazetą codzienną. Dla celów niniejszej pracy ważna jest jej strona internetowa [www.nasze strony.co.uk](http://www.nasze strony.co.uk). Trudno jest wskazać zasięg oddziaływania w sensie liczbowym, jakąś miarą popularności jest liczba „polubień” na Facebooku, która wynosi 27 668. W aspekcie terytorialnym „Nasze strony” odnoszą się w swych tekstach do interesującego autorkę obszaru wschodniej Anglii, zaś w podstronach zakładki „Wschodnia Anglia” znajdujemy wspomniane uprzednio miasta Peterborough, Boston, Cambridge, Bedford Spadling Norhampton, Wellingborouh, March/Ely Sotham, Corby&Cettering, Huntingdon/St.Ives/St. Neots, Wisbeh. Portal ten istnieje w dwóch wersjach językowych: polskiej i angielskiej, co świadczy o otwartości strony na rdzennych mieszkańców. Na uwagę zasługuje już sam tytuł – „Nasze strony” – co może odnosić się zarówno do stron wirtualnych, które są dla swoich /naszych, a więc polskiej społeczności ze wschodniej Anglii, jak i faktu oswojenia obcej etnicznie przestrzeni i uczynienia jej „naszą”. Tytuły i zawartość artykułów obecnych na badanej stronie potwierdzają to przypuszczenie. Na stronie głównej portalu umieszczone są następujące zakładki: „Wielka Brytania”, „Londyn”, „Świat”, „Polska”. Wśród artykułów znajdziemy wiele bieżących spraw tamtejszej Polonii – język polski w szkole, wynagrodzenia, praca, dyskryminacja, przestępstwa Polaków, przestępstwa wobec Polaków (np. *Zagadkowe okoliczności śmierci Polaka z Northampton rozwiązane!*; *Pobita Polka twierdzi, że napaść na nią to „incydent”*; *Brytyjczyk zaprzecza, by pobił Polaka kijem do krykieta*).

---

<sup>21</sup> <https://www.facebook.com/101394903246966/photos/pcb.913511732035275/913511605368621/?type=3&theater> (30.11.2015).

<sup>22</sup> Por. P. Siuda, *Wirtualna komunikacja z własnym narodem, czyli rola Internetu w podtrzymywaniu tożsamości narodowej emigrantów*, [w:] *Komunikacja społeczna w świecie wirtualnym*, M. Wawrzak-Chodaczek (red.), Wrocław 2008, s. 125-140.

W zakładce „Polska” znajdują się bieżące wiadomości z Polski, w tym wybory 2015, podobnie jak w większości portali emigracyjnych. O specyfice tego portalu stanowi jego orientacja na proces asymilacji - artykuły odnoszą się do „tu i teraz” emigrantów rozumianego jako funkcjonowanie w wielokulturowej społeczności wschodniej Anglii. Poniżej przykłady. Niektóre z nich dokumentują zaangażowanie emigrantów w życie „swoich stron”.

Jako pierwszy przytoczono tekst odnoszący się do braku polskiego kandydata do władz samorządowych w wyborach z roku 2013. Autor wyraża żal, że przy 13 tysiącach Polaków uprawnionych do głosowania w tym regionie nie udało się wystawić ani jednego polskiego kandydata na radnego. Taka postawa świadczy o trosce, o lokalną polską społeczność, której interesy nie są reprezentowane, ale i o braku potrzeby w tej społeczności, by zaistnieć w instytucjach samorządowych swojej małej ojczyzny<sup>23</sup>.

Kolejny artykuł odnosi się do działań na rzecz środowiska lokalnego tak w społecznym, jak i przyrodniczym znaczeniu tego słowa. Artykuł „Polacy całkowicie zaskoczyli burmistrza brytyjskiego miasteczka” dotyczy inicjatywy Polaków, by oczyścić lokalną rzeczkę ze śmieci, a także integrować się z brytyjską społecznością:

„Udokumentujemy akcję oczyszczania rzeki Ouse. Już dziś możemy też zdradzić, że nie jest to jedyna akcja mająca na celu zintegrowanie mieszkających w okolicy Polaków z miastem St. Ives i jego władzami, których rekomendacja może pomóc w integracji Polonii z Brytyjczykami”<sup>24</sup>.

Następny tekst prezentuje dumę z zainteresowania kulturą polską (ojczyzna ideologiczna) przez brytyjskich sąsiadów (z obecnej ojczyzny lokalnej): Anglicy chcą się uczyć języka polskiego:

„nie od dziś wiadomo, że nasz rodzimy język do najłatwiejszych nie należy. Tym bardziej więc cieszy fakt, iż tak wiele osób wciąż wyraża zainteresowanie jego nauką. Doskonałym tego przykładem były dwie sesje języka polskiego, które dla lokalnej angielskiej społeczności zorganizowała Polska Sobotnia Szkoła w Huntingdon...”<sup>25</sup>.

W innym artykule mamy przykład łączenia spraw polskich i lokalnych postaw: pisząc o obchodach polskiego Święta Niepodległości autor koncentruje się nie tylko na patriotyzmie emigrantów, ale wyraża dumę, że pomimo obaw władz polska uroczystość nie spowodowała zakłóceń w życiu miasta, była legalna, spokojna i podziwiana przez przechodniów:

---

<sup>23</sup> <http://www.naszestrony.co.uk/park-blog/4930-east-tysiace-polakow-uprawnionych-do-wyborow-i-nie-maja-nakogo-glosowac.html#> (24. 11. 2015).

<sup>24</sup> <http://www.naszestrony.co.uk/wschodnia-anglia/huntington-st-ives-st-neots/5908-polacy-calkowicie-zaskoczyli-burmistrza-brytyjskiego-miasteczka.html> (24.11.2015).

<sup>25</sup> <http://www.naszestrony.co.uk/wschodnia-anglia/huntington-st-ives-st-neots/6062-anglicy-chca-uczyc-sie-jezyka-polskiego.html> (24.11.2015).

„Polacy stawili się licznie. Przyniesione przez nich biało-czerwone flagi załąły wczoraj Plac Katedralny w Peterborough” (...) „Wiwatujący tłum z biało-czerwonymi flagami wzbudził spore zainteresowanie mieszkańców. Redakcja lokalnego brytyjskiego tygodnika poświęciła temu wydarzeniu nawet krótki artykuł. Odnotowano zaledwie jeden incydent, a związany był z tym, że komuś wypadła z rąk na ulicę zapalona raca. Wieczór wolny był od zakłóceń porządku.(...) Uzasadniony respekt wzbudził fakt, iż Polska nie istniała na mapie krajów Europy przez 123 lata, a dzięki oddanym kraju patriotom udało się odwrócić losy kraju”<sup>26</sup>.

I ostatni artykuł, także wymowny, pokazujący zaangażowanie w sprawy lokalne, w losy lokalnej społeczności. W paryskim zamachu z 13 listopada 2015 zginął Brytyjczyk ze wschodniej Anglii:

„36-letni Brytyjczyk Nick Alexander z Colchester, który pracował przy organizacji koncertu Eagles of Death Metal, zginął podczas zamachu w Paryżu w dniu 13 listopada 2015”<sup>27</sup>.

Notatkę tę można rozpatrywać jako wyraz solidarności wobec lokalnych mieszkańców w związku z dramatem, jaki spotkał Nicka. Portal „Nasze strony” odnotowuje ten fakt, gdyż Nick był z „naszych stron” - ze wschodniej Anglii.

Jak wynika z powyższych rozważań, tematy artykułów odzwierciedlają nie tylko dumę emigrantów z ich kultury, czy właściwą mniejszości solidarność etniczną, ale przede wszystkim - rosnące zaangażowanie w lokalne sprawy, utożsamianie się ze swoim miejscem osiedlenia. Zawartość portalu „Nasze strony” oddaje jego istotę wyrażoną w tytule - portal odnosi się do „małej ojczyzny” na wschodzie Anglii, w której liczni migranci z Polski budują swoje codzienne życie.

## Uwagi końcowe

Wśród emigracji polskiej następują zmiany. Zmierzają one do wyraźnego określenia, w której z dwóch ojczyzn emigranci zamierzają żyć. Jak stwierdzają ekonomiści, liczni spośród nich - cyfra jest ciągle nieznana - zamierzają osiąść w Wielkiej Brytanii na stałe. Świadczą o tym wskaźniki ekonomiczne: malejący strumień transferu środków finansowych do kraju, rodzenie przez Polki dzieci w kraju nowego osiedlenia, posyłanie dzieci w wieku szkolnym do brytyjskich szkół<sup>28</sup>. Tym samym ulegają zmianie relacje pomiędzy emigrantami a ich nową i starą ojczyzną. Relacje te zachodzą w trójkącie: emigranci - kraj osiedlenia - kraj pochodzenia (zagraniczna- w stosunku do miejsca rezydencji- ojczyzna). Jest to

---

<sup>26</sup> <http://www.naszestrony.co.uk/wschodnia-anglia/peterborough/6679-po-marszu-spokojnie-byly-flary-wiece-i-glosne-hasla.html> (15.11.2015).

<sup>27</sup> <http://www.naszestrony.co.uk/using-joomla/extensions/components/content-component/article-category-blog/6685-w-paryskim-zamachu-zginal-brytyjczyk-ze-wschodniej-anglii.html> (19.11.2015).

<sup>28</sup> P. Maciejewicz, *Emigranci wysyłają do kraju coraz mniej pieniędzy*, „Gazeta Wyborcza” z dnia 30.11.2014, [http://wyborcza.biz/biznes/1,100896,15880887,Emigranci\\_wysylaja\\_do\\_kraju\\_coraz\\_mniej\\_pieniedzy.html#ixzz3savdn5mJ](http://wyborcza.biz/biznes/1,100896,15880887,Emigranci_wysylaja_do_kraju_coraz_mniej_pieniedzy.html#ixzz3savdn5mJ)(21.11.2015).

obszar sentymentów i interesów, decyzji i ich unikania, obszar rozdarcia wewnętrznego migrantów żyjących w dwóch światach.

To rozdarcie pomiędzy krajem pochodzenia a krajem osiedlenia może być źródłem napięć i traumy w życiu migrantów, a kontakt z ojczyzną ideologiczną za pomocą sieci może być remedium na ten stan. Jak już wcześniej wspomniano, w świetle badań kontakty ze społecznością wysyłającą i ojczyzną ideologiczną ulegają nie zniszczeniu, a transformacji, zaś migranci angażują się w nowe powiązania w kraju przyjmującym, zarówno z przebywającymi tam Polakami, jak i przedstawicielami innych narodowości. Nie jest to zapewne proces wolny od napięć i ambiwalencji postaw.

W świetle zmian zachodzących w społeczności polskich emigrantów w UK oraz pojawienia się zjawiska transmigracji - ciągłego, wahadłowego przemieszczania się pomiędzy krajem przyjmującym i rodzinnym, te postawy mogą być coraz częstsze, podobnie jak odnotowane wcześniej decyzje o pozostaniu w nowym kraju. Przytoczone przykłady sieciowej aktywności polskich emigrantów odzwierciedlają ten proces. „Kraj lat dziecińczych” - kiedyś ojczyzna prywatna dla dużej grupy wychodźców, staje się tylko ojczyzną ideologiczną. Więzy z nią są podtrzymywane i umacniane, a internetowe manifestacje o charakterze kulturowym i patriotycznym służą do podtrzymania tożsamości narodowej. Jednak to Anglia dla dużej grupy przedstawicieli polskiej diaspory staje się codziennym terytorium, swojskim obszarem, z którym, tak jak Władysława Mickiewicza z Paryżem, łączą więzy nawykowe, będące rezultatem codziennych, w dużej mierze pozytywnych doświadczeń i być może rosnącego poczucia swojskości, bycia u siebie, w „swoich” / „naszych” stronach. Dalsze badania, zwłaszcza dotyczące współczesnych form asymilacji, podobnie jak ewentualne zmiany polityczne pozwolą przynieść odpowiedź, czy emigranci nazwą to miejsce swoją ojczyzną.

## Bibliografia

- Batorski D., *Polacy wobec technologii cyfrowych: Uwarunkowania dostępności i sposobów korzystania*, [w:] *Diagnoza społeczna 2013. Warunki i jakość życia Polaków*, J. Czapiński, T. Panek (red.), „Contemporary Economics”, 2013, nr 7 s. 317 - 341.
- Bąk A., *Komunikacja polskich emigrantów z rodziną za pomocą Internetu*, [w:] *Całe życie w Sieci*, B. Szmigielska (red.), Kraków 2008, s.205-240.
- Blicharz K., *E-migracja. Polonia brytyjska w wirtualnej Sieci*, [w:] *Agora czy Hyde park. Internet jako przestrzeń społeczna grup mniejszościowych*, Ł. Kaprańska (red.) Kraków 2010, s. 94-104.
- Bobrowska A. *Migracje Polaków po przystąpieniu do Unii Europejskiej*, „Colloquium Wydziału Nauk Humanistycznych i Społecznych AMW 2013, nr 2.
- Czapliński J. i in., *Diagnoza Społeczna 2015*, s. 48- 50.
- Garapich M., *Wyjechałem, ot tak... I nie jestem emigrantem. Polski dominujący dyskurs migracyjny i jego kontestacje na przykładzie Wielkiej Brytanii*, „Przegląd Polonijny - Studia Migracyjne,” 2009, vol. 4.

- Kozioł M., *Polskie Cyberradio. Rola "nowych mediów" w cementowaniu więzi między Polonią a ojczyzną*, [w:] *Humanista w cyberprzestrzeni*, W. Godzic (red.), Kraków 1999, s. 29-36.
- Kubiak H., K. Slany, *Migracje* [w:] *Encyklopedia Socjologii*, Warszawa 1999, t. 2.
- Leonowicz-Bukała I., *E-migracja 2.0. Internet jako przedmiot badań migracyjnych.*, „Kwartalnik Internetowy Komunikacja Społeczna”, 2013, nr 3.
- Marcinkiewicz S., *Internet w procesach migracyjnych na przykładzie polskich migrantów w Irlandii. Studium etnograficzne*, Olsztyn 2014.
- Ossowski S., *Analiza socjologiczna pojęcia ojczyzna*, „Biblioteczka Myśli Współczesnej” nr 4, Łódź 1946.
- Ossowski S., *O ojczyźnie i narodzie*, Warszawa 1984.
- Siuda P., *Wirtualna komunikacja z własnym narodem, czyli rola Internetu w podtrzymywaniu tożsamości narodowej emigrantów*, [w:] *Komunikacja społeczna w świecie wirtualnym*, red. M. Wawrzak-Chodaczek, Wrocław 2008.
- Slany, K. *Gotowość wyjazdowa Polaków. Portret demograficzny i psychospołeczny potencjalnego i faktycznego migranta* [w:] *Orientacja emigracyjna Polaków*, K. Slany (red.), Kraków 1995, s. 70 - 88.
- Thomas W., Znaniecki F. *The Polish Peasant in Europe and America*, Boston 1918 - 1920, t. 1-5.
- Znaniecki F., W. Thomas, *Chłop polski w Europie i Ameryce*, Warszawa 1976, t. 1-5.

#### Źródła internetowe

- Bobek A., *Migracja jako kryzys więzi społecznej? Na przykładzie Wielkiej Brytanii i Irlandii*. <http://www.euroemigranci.pl/dokumentacja.html>, (29.11.2015).
- Chwastyk-Kowalczyk J., *Polskie portale internetowe oraz tygodniki w wersji elektronicznej na Wyspach Brytyjskich i w Irlandii*, „Media i społeczeństwo”, 2011 nr 1 [www.mediaispoleczenstwo.ath.bielsko.pl](http://www.mediaispoleczenstwo.ath.bielsko.pl) (15.11. 2015).
- Leonowicz-Bukała I., *E-migracja 2.0. Internet jako przedmiot badań migracyjnych*, „Kwartalnik Internetowy Komunikacja Społeczna”, 2013, nr 3, [www.komunikacjaspoleczna.edu.pl](http://www.komunikacjaspoleczna.edu.pl) (20.11.2015)
- Ministerstwo Gospodarki, *Wpływ emigracji zarobkowej na gospodarkę Polski*, Warszawa 2007. [portal.ngo.pl/files/1bezrobocie.org.pl/.../migracje\\_raport\\_mgip.pdf](http://portal.ngo.pl/files/1bezrobocie.org.pl/.../migracje_raport_mgip.pdf) (15.11.2015).
- [pts.stat.gov.pl/download/gfx/.../ds2015\\_konferencja\\_16.09.2015.pdf](http://pts.stat.gov.pl/download/gfx/.../ds2015_konferencja_16.09.2015.pdf) (11.11. 2015).
- <http://naszaintegracja.org/inwazja/zycie-w-wielkiej-brytanii/polacy-w-wielkiej-brytanii-cenzus-2011> (19.11.2015).
- <https://www.facebook.com/101394903246966/photos/pcb.913511732035275/913511605368621/?type=3&theater> (30.11.2015).
- <http://www.naszestrony.co.uk/park-blog/4930-east-tysiace-polakow-uprawnionych-do-wyborow-i-nie-maja-na-kogo-glosowac.html#> (24.11. 2015).
- <http://www.naszestrony.co.uk/wschorndnia-anglia/huntington-st-ives-st-neots/5908-polacy-calkowicie-zaskoczyli-burmistrza-brytyjskiego-miasteczka.html> (24.11.2015)
- <http://www.naszestrony.co.uk/wschorndnia-anglia/huntington-st-ives-st-neots/6062-anglicy-chca-uczyc-sie-jezyka-polskiego.html> (24.11.2015).
- <http://www.naszestrony.co.uk/wschorndnia-anglia/peterborough/6679-po-marszu-spokojnie-byly-flary-wience-i-glosne-hasla.html> (15.11. 2015).
- <http://www.naszestrony.co.uk/using-joomla/extensions/components/content-component/article-category-blog/6685-w-paryskim-zamachu-zginal-brytyjczyk-ze-wschodniej-anglii.html> (19.11. 2015).
- Maciejewicz P., *Emigranci wysyłają do kraju coraz mniej pieniędzy*, [w:] „Gazeta Wyborcza” z dnia 30.04.2014. [http://wyborcza.biz/biznes/1,100896,15880887,Emigranci\\_wysylaja\\_do\\_kraju\\_coraz\\_mniej\\_pieniedzy.html#ixzz3savidn5mJ](http://wyborcza.biz/biznes/1,100896,15880887,Emigranci_wysylaja_do_kraju_coraz_mniej_pieniedzy.html#ixzz3savidn5mJ) (21.11. 2015).

**“Our Sites”. Ideological and Private Homeland on the Internet  
Portals of Polish Immigrants in Great Britain**

Summary

The aim of the paper is to present the attitudes of Polish emigrants in England towards their actual place of living - “ a foreign homeland” and towards Poland which can be referred to according to Stanisław Ossowski as “an ideological homeland”. The goal of the presented work is to examine what kind of internet content is devoted to these two spaces, which are so crucial for immigrants’ experiences. The theoretical background of the paper covers the notions of the ideological and private homeland and the ideological and habitual bonds. The description of contemporary Polish diaspora (after 2004 Poland’s accession EU to the EU) in England is included in the paper, which is followed by an analysis of the internet’s role in the process of maintaining the relations with Poland by the incomers. The empirical basis for the work are internet sites and portals as well as Facebook profiles run by or/and oriented on Polish immigrants who live in East England.

Key words: ideological homeland, private homeland, diaspora, migration, internet